

כד מצידו האחד, וחד מצידו האחר?

משיבה הגמרא: סימן זה משכחת לה, זה נמצא בשילפוחא בשלפוחית הדג. וניתן להבחין בה אם של דג טמא או טהור היא.

נתבאר לעיל שכאשר נימוחו הביצים במעי אמן, צריך מומחה להבחין אם של דג טהור הם או של טמא.

שואלת על כך הגמרא: אם אין שם מומחה, מאי, על פי מה יכשירו הביצים?

אמר רב יהודה: כיון דאמר אני מלחתים, וראיתי שדגים טהורים הם ומהם הוצאתי קרביים אלו — מותרין. (668)

רב נחמן אמר: אינו נאמן אלא עד שיאמר ויראה כי אלו דגים [ויראה הישראל שטהורין הם] — ואלו קרביהן. אבל אם רק אומר 'אני מלחתים' — אינו נאמן, שמא אינו בקי בהן.

אורי הורה ליה רב יהודה לאדא דיילא

וכיון שסימנים אלו כל כך ברורים, מדוע צריך מומחה על מנת שיבחין בין ביצי דג טמא לטהור?

אמר רבא: כשנימוחו הביצים במעי אמן, (667) ושוב אין סימניהם ניכרים. אז צריך הבחנת מומחה.

ודנה הגמרא: ולדברי רבי דוסתאי דמן ברי, דאמר סמי מחוק מכאן עוברין, ואפשר לקחת ביצי דג מן הגוי, כיון שדג טמא משריץ ואין לו ביצים, תיקשי,

והתניא, כסימני ביצים של עוף טהור, כך סימני עוברי ביצי דגים. ומוכח שאף לדג טמא יש ביצים?

ומתרצת הגמרא: לאו תרוצי מתרצת לה, וכי אינך מתרץ את הברייתא? הרי יש לומר כך: כסימני ביצים, כך סימני קרבי דגים. ואכן לדג טמא, אין ביצים.

ודנה הגמרא: והיכי משכחת היכן מצינו כסימני קרבי דגים שיהא בהם סימנים אלו,

מינה להיכן שהחלה להירקם וניקבה. אזי מטמאה היא במגע טומאת שרץ! [רש"י].

667. מתירושו של רבא, הוכיח ר"ת שסימני ביצי דגים דאורייתא. ומשמע כן לפי שלא תירץ דסימני דגים דרבנן [ולפי זה יש להתיר מיני דגים שאין להם קשקשת, ואין ידוע אם מעולם לא היה להם, או שנשרו כבר].

ודחו זאת התוס', דיתכן שאכן סימנים לאו דאורייתא. והטעם שלא תירצו כן בגמרא, הוא משום שאם כן יקשה על דברי הגמרא להלן שאין ניקחין אלא מן המומחה. שמשמע מכך שאין היתר לקנות שלא מן המומחה. והרי אין זה נכון, שהרי אילו לא נימוח הדג לגמרי, וניכר

בו הסימן, ומעיד על כך המוכר שבאו קרביים אלו מדג פלוני שטהור הוא, אפשר לקנות אף שלא מן המומחה. וראה בתוס' שכך היא המסקנא שסימנים לאו דאורייתא.

668. כך פירש רש"י. והדבר תמוה, הרי בשאלת הגמרא כשאין שם מומחה מאי, ביאר שהשאלה היא על ביצים ולא על קרביים?

אכן בתוס' רי"ד פירש ששאלת הגמרא היא על קרבי דגים ולא על הביצים. לפי שאת הקרביים, אי אפשר להכיר על פי סימנים. שלא נאמרו בהם סימנים אלא רק בביצים. וכן מוכח מהמשך דברי הגמרא "אלו דגים ואלו קרביהם".